

LỜI ĐẦU SỐ

Tạp chí *Nghiên cứu Văn học* số 5 năm 2026 mang đến một bức tranh đa diện, nơi các giá trị truyền thống được tái thẩm định và các hiện tượng đương đại được soi chiếu qua những hệ hình lí thuyết mới.

Mở đầu số này là những nghiên cứu giàu tính tư liệu và chiều sâu văn hóa về văn học trung đại. Nếu tác giả **Trần Thị Băng Thanh** đi sâu vào sự lũng đoạn luật pháp và sự tùy tiện của gia pháp thời Minh qua thế giới *Truyện Kiều* để cho thấy những bi kịch nhân sinh trong một xã hội thiếu vắng sự bảo vệ công lí, thì nhà nghiên cứu **Nguyễn Tuấn Cường** lại dẫn dắt chúng ta vào không gian của *Ngọc Hiên lục hậu tập* - tác phẩm kết tinh những giá trị đạo đức, nghi lễ và kí ức gia tộc của một dòng họ Nho học tiêu biểu đất Thăng Long thế kỉ XIX.

Tính đa dạng của số này còn được thể hiện qua việc khảo sát các hiện tượng văn học đô thị và sân khấu. Nghiên cứu của **Nguyễn Thành Tài, Nguyễn Hà Tuyết My và Kiều Thanh Uyên** về *Thị dân tiểu thuyết* của Nguyễn Việt Hà giúp nhận diện rõ nét hơn căn tính đô thị Hà Nội thông qua các cấu trúc tự sự phân mảnh. Trong khi đó, bằng việc hệ thống hóa các văn bản kịch trên tạp chí *Bách Khoa*, tác giả **Phạm Ngọc Hiền** đã góp phần phục dựng đời sống kịch trường miền Nam đầy sôi động một thời.

Mảng văn học nước ngoài chiếm vị trí quan trọng với các bài viết thể hiện những hướng tiếp cận mới về sự bản địa hóa sử thi *Ramayana* tại Đông Nam Á (**Nguyễn Ngọc Bảo Trâm**), không gian “dị địa” đầy ám ảnh trong tiểu thuyết của W.G. Sebald (**Võ Nguyễn Bích Duyên**), và hành trình phục hồi, chữa lành của các nạn nhân chiến tranh trong tác phẩm *Khu vườn sương đêm* của Tan Twan Eng (**Đào Thị Hải Thanh**). Đặc biệt, vấn đề giới và chính trị ái tình được **Lê Nguyên Long và Hồ Thị Quỳnh Nga** diễn giải thú vị qua việc phân tích cách *Trường ca Achilles* của Madeline Miller tái định nghĩa chuẩn mực giới, làm suy giảm quyền năng sử thi để nhường chỗ cho trải nghiệm cảm xúc cá nhân và sự tự do trong tình yêu.

Một điểm nhấn của số 5 nằm ở bài viết của **Weihe Xu (Hứa Vệ Hòa)** về chính trị diện mạo của Nho giáo. Đây là một nghiên cứu sâu sắc về cách thức diện mạo vận hành như một cơ chế chính trị điều phối các quan hệ xã hội, từ đó gợi mở một lăng kính khác để xem xét lí do cái hài hiện diện thưa thớt trong văn chương Nho giáo ở Đông Á tiền hiện đại. Trong chuyên mục Văn học nhà trường, bài viết của **Phùng Thị Bích Hạnh** về vở kịch *Hòn Trương Ba da hàng thịt* của Lưu Quang Vũ là cầu nối giữa nghiên cứu học thuật và thực hành giảng dạy. Ở chuyên mục Đọc sách, **Lê Tuấn Anh** thảo luận về sự mở rộng trường nhìn trong nghiên cứu giới mà công trình *Những nam tính* của Raewyn Connell đóng vai trò nền tảng.

Hi vọng rằng những tiếp cận đa chiều về lịch sử, xã hội và con người trong số này sẽ không chỉ dừng lại ở việc cung cấp tri thức chuyên sâu mà còn tạo ra một không gian đối thoại cởi mở và gợi dẫn cho những công trình nghiên cứu sâu sắc hơn trong tương lai.

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU VĂN HỌC